

Tirsdag, den 29. marts, kl. 19.30

Gorm Harste

Hvad er Debat? Hvad er ræsonnement?

Hal Koch sagde i 1945 at demokrati er debat. Men ikke mindst populismen (Trump) har lært os, at debat kommer af fransk "de-battre" og altså betyder "stop med at slå". Diskussion er fortsættelsen af krig, men med andre midler og andre former. Debat forudsætter, at diskussionen udgør et ræsonnement med processer og procedurer. Men hvordan har samfundet udviklet sig, så det kan følge disse såkaldte "deliberative" ræsonnementer?

Foredraget tager fat på udviklinger fra begyndelsen af Oplysningstiden, som de eksempelvis er beskrevet af Jürgen Habermas i afhandlingen om *Borgerlig Offentlighed* fra 1962 og frem til de risici, der ifølge systemforskeren Niklas Luhmann i fremtiden udvikler sig for at det ellers så magtdelte moderne samfund reducerer kompleksiteten i verdenssamfundet, så debatter opløses i myter og risikable systemer. Debatten mellem Habermas og Luhmann har været central i de sidste 50 års samfundsfilosofiske debat.

Gorm Harste er dr.scient.pol., Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet, og forfatter til bogen *The Habermas – Luhmann Debate*, New York: Columbia University Press 2021.

xxxx

Mandag, den 25. april, kl. 19.30

Lars Albinus

Livsvæsen

Hvad er et livsvæsen? Det er et levende væsen, der som sådan også repræsenterer og eksemplificerer livets eget væsen. Og livets væsen er noget, mennesker til alle tider har reflekteret over, ikke kun ud fra sig selv, men også i form af gudeforestillinger og i omgangen med dyr.

I bogen *Livsvæsen* fra 2021 kommer Lars Albinus vidt omkring, men fokus er hele tiden det samme: Hvordan forstår vi dyret i lyset af os selv og os selv i lyset af dyret? Religion, filosofi og litteratur giver os forskellige svar, og alligevel synes disse betydningsfelter alle at have noget til fælles. Dyret repræsenterer på den ene side noget fortroligt og kendt og på den anden side og noget utilgængeligt og fremmedarbejdet. Det kaldes dyrets immanente transcendens.

Lars Albinus er lektor ved Institut for Kultur og Samfund - Afdeling for Religionsvidenskab ved Aarhus Universitet. Har forsket i blandt andet religionsfilosofi og græsk-romersk religion.

Mandag, den 2. maj, kl. 19.30

Kirsten Hyldgaard

Negativ pædagogik

Den pædagogisk-filosofiske litteratur er præget af gode ord og intentioner, af positive værdier. Trods hensigter om at fremme og tilskynde, udskammes der også i pædagogiske sammenhænge, og børn, elever og studerende keder sig undertiden – som de altid har gjort.

Måske kan ondt som kedsomhed og skam i nogle tilfælde være en betingelse for at blive bragt til at tænke og være befordrende for tilegnelse af færdigheder, så de ikke kræver pædagogiske tiltag? Måske kan goder som kærlighed og fantasi være en hindring for tænkning? Måske kan idealet om lykke også være et reaktionært ideal?

Foredraget har udgangspunkt i Kirsten Hyldgaards bog *Negativ pædagogik* (2022), udgivet på forlaget Samfundslitteratur. Bogen er med sit negative og nihilistiske perspektiv ganske vist kritisk, men ikke konstruktiv; den når ikke frem til en opbyggelig konklusion og er på ingen måde løsningsorienteret.

Kirsten, Hyldgaard, ph.d, lektor ved Institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet

xxxx

Mandag, den 16. maj, kl. 19.30

Søren Mau

Stum tvang

Trods kriser, opstande, pandemier og klimaforandringer er kapitalismen stærkere end nogensinde før. Hvordan er det muligt, at et så ustabil og livsfjendtligt økonomisk system, der kalder ødelæggelse ned over så mange mennesker og naturen som helhed for at gøre en mikroskopisk gruppe mennesker rige, ikke for længe er blevet henvist til historiens mødding? Hvordan har dette system været i stand til at fastholde sit greb om samfundets liv i hundredvis af år?

I *Stum tvang* fra 2021, der danner udgangspunkt for dette foredrag, præsenterer filosofen Søren Mau gennem en kritisk genlæsning af Karl Marx' forfatterskab en teori om det, den store tyske tænker kaldte 'de økonomiske forholds stumme tvang'. Tesen er, at kapitalismen ikke kun beror på voldelig og ideologisk magt, men også på en anonym, abstrakt og upersonlig magt, der er indlejret i og eksekveres gennem det kapitalistiske systems økonomiske processer. Denne økonomiske magt underlægger ikke blot arbejderne og kapitalisterne, men tvinger hele samfundet ind under pengenes herredømme, alt imens den beror på og forstærker kønnede og racialiserede hierarkier og er godt i gang med at underminere selve grundlaget for menneskeligt liv på denne planet.

Søren Mau, ph.d, ansat på Institut for Kulturvidenskaber, SDU.

Mandag den 30. maj, kl. 19.30

Thomas Derek Robinson

Kosellecks tidsbombe: Da Corona-krise smadrede fremtiden

I samme liga som Foucault, Habermas og Ricoeur, var Reinhart Koselleck (1923-2006) et af det tyvendeårhundredes vigtigste, men dog mindre kendte, europæiske intellektuelle skikkelser. I grænselandet mellem socialforskning, lingvistik, epistemologi og modernitetsteori beskæftigede hans forskning sig med de politiske ideologiers ophav, forholdet mellem reform og revolution, fremskridt og forfald, krise samt fremtidens rolle i vores historiske bevidsthed.

Kosellecks manglende berømmelse skyldes måske den relative stabilitet og optimisme omkring demokratiet og kapitalismen efter den kolde krig. Dette harmonerede mere med Francis Fukuyamas fagre udsyn i *End of History* end med det mere kyniske sindelag blandt den tyske intelligentsia fra efterkrigstiden. Men med 9-11, finanskrisen i 2008, højrepopulismens fremmarch, den amerikanske verdensordens forfald, olie og børsmarkedernes krak i 2019, og mere end noget andet, Corona-krise, har Kosellecks begrebsapparat vist sig uhyre relevant for vores samtid. En ny superstar er muligvis født efter den sidste side blev publiceret.

I dette foredrag ser vi, med udgangspunkt i Reinhard Kosellecks forfatterskab, på Corona-krise som en tidsbombe, der har sprængt vores forventninger til fremtiden. Dette afslører tre vigtige spørgsmål vi nu må forholde os til: Hvordan kan vi leve med sorg for en fremtid, der aldrig blev fuldført? Hvordan kan vi leve med ambivalens og usikkerhed som permanent betingelse i livet? Og hvad er vi for hinanden, når vores tidligere roller i livet pludseligt forsvinder? Måske findes svaret på disse følelsesmæssige, kognitive og eksistentielle spørgsmål i vores forbrugsliv.

Thomas Derek Robinson er lektor ved Bayes Business School, University of London. Hans forskning beskæftiger sig med tidslighed og teknologi. Dette omfatter, hvordan mobiltelefonbatterier, søvn, sundhedsmeddelelser og medlemskab i *brand communities* former vores oplevelse af tid.

xxxx

Filosofisk Forums bestyrelse: Jacob Dahl Rendtorff 2961 5370, Benedicta Pécseli 4157 0781, Anders Bordum 3024 3783, Ulrik Houllind Rasmussen 2896 9465, Emil Hageman Christensen 2713 7992, Mads Peter Karlsen 3879 2434, Niels Mattsson Johansen 2323 5701, Kim Faur-schou

Filosofisk Forum, c/o Benedicta Pécseli (kasserer), Søndermarksvej 2A, 6200 Aabenraa

Kontingent for 2021-2022: 200 kr. for medlemmer i arbejde, 100 kr. for studerende, pensionister m.fl.

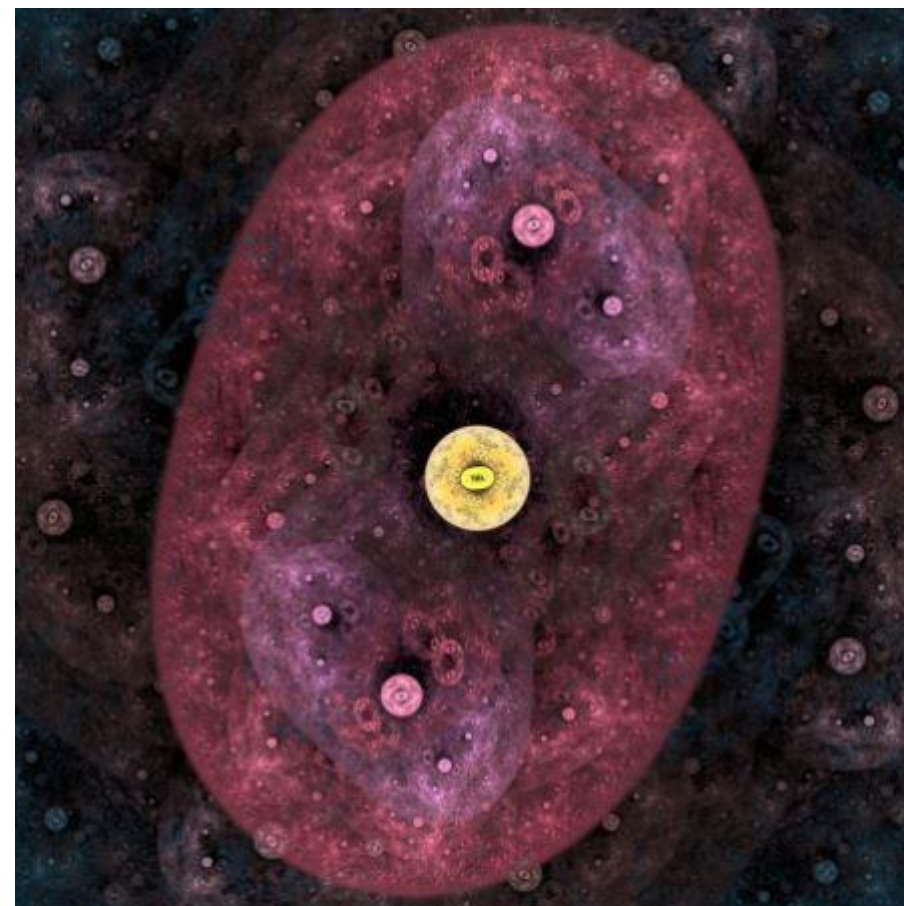
E-bank: **Indbetalingskort:** <01> 113-5600 eller

overførelse til bankkonto: 1551 0001135600

E-mail: filosofisk-forum@filosofisk-forum.dk

Hjemmeside: www.filosofisk-forum.dk

Facebook-gruppe: Filosofisk Forum

PROGRAM FOR FILOSOFISK FORUMS FOREDRAGSRÆKKE, MARTS-MAJ 2022

